

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2015

Інститут інформаційних технологій і
засобів навчання
НАПН України
Відділ компаративістики інформаційно-
освітніх інновацій

СТАНДАРТИ ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНOSTI ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Висвітлено результати науково-дослідного проекту польських дослідників «Діти мережі», який реалізовувався на кошти Інституту культури довіклля в Гданську спільно з Міністерством Народної Культури і Дитинства Польщі

Проблема діагностики розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності учнів є актуальною для міжнародного освітнього простору. Сучасні пошуки зарубіжних учених у контексті окресленої проблеми сконцентровані на визначенні умінь учнів використовувати Інтернет. Заслужують на увагу розробки польських науковців щодо стандартизації процесів моніторингу інформаційно-комунікаційної компетентності, які ґрунтуються на дослідженнях здобутків американських, британських та скандинавських науковців у сфері діагностики розвитку особистості учня в мережі. Визначені польськими дослідниками стандарти багатофункціональні і дозволяють визначити когнітивні, оцінювальні, творчі й соціальні уміння учнів функціонувати у мережі.

Підхід зарубіжних учених заслуговує на пильну увагу вітчизняних дослідників при розробці питань структурування, стандартизації та діагностики інформаційно-комунікаційної компетентності суб'єктів навчально-виховного процесу. Особливу увагу привертає зарубіжний досвід застосування методів, прийомів та засобів діагностики рівнів сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності учнів.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2015

Дослідженнями над цифровим поколінням, зокрема, інформаційно-комунікаційної компетентності учнів здійснювалися багатьма зарубіжними науковцями. Так, П. Валкенбург та К. Соєтерс (ValkenburgP., SoetersK., 2001) презентували результати досліджень, щодо позитивного й негативного досвіду застосування учнями Інтернету [3]. Ф. Мойніан (MoinianF., 2006) виконала дослідження блогів шведських підлітків, щоденники яких були розміщені в соціальних мережах [4]. Т. Бунаерт і Е. Ветенбург (BoonaertT., VettenburgN., 2011) спеціально вивчали уміння підлітків знаходити й оцінювати інформацію в мережі [5]. Соціально-педагогічним проблемам використання Інтернету учнями присвячені праці А. Альмейда, А. Делікадо, А. Карвалхо (deAlmeidaA., DelicadoA., CarvalhoT., 2011) [6], Л. Лі (LeeL., 2005) [7], Т. Левіс (LewisT., 2006) [8], С. Лівінгстон (LivingstonS., 2003) [9].

Важливим завданням педагогічної теорії й практики є діагностика сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності школярів у контексті набуття ними умінь активного, творчого, безпечного використання Інтернету для забезпечення неперервного особистісного розвитку в умовах сучасного інформаційного суспільства. Саме розв'язанню цієї актуальної задачі було присвячено науково-дослідницький проект польських учених «Діти мережі», який реалізовувався в період з 1 липня по 13 грудня 2012 року на кошти гранду наданого Інститутом культури довілля в Гданську і Міністерством Народної Культури і Дитинства Польщі. Зауважимо, що над проектом працювала група у складі дев'яти науковців: А. Домбровска (A. Dąbrowska), М. Клімовіч (M. Klimowicz), Е. Кульчицькі (E. Kulczycki), Д. Мушиньські (D. Muszynski), Р. Пьотровска (R. Piotrowska), Е. Розкош (E. Rozkosz), М. Сієнко (M. Sienko), П. Сіуда (P. Siuda), Г. Штунжа (G. Stunża) (2012) [2, 7].

На етапі окреслення цілей проекту визначено як головну мету діагностику комунікативної компетентності школярів. Першочерговим завданням стало конструювання моделі інформаційно-комунікаційної компетентності учнів щодо користування Інтернетом. Модель функціонально поєднує три основні компоненти: «Інформаційна поведінка»; «Продуктивна поведінка»; «Життя в Інтернеті». Для діагностики названих компонентів виокремлено сім стандартів. Охарактеризуємо кожен з них.

Стандарти ІК-компетентності:

З метою діагностики якості інформаційної поведінки застосовуються два стандарти: перший – *грамотний і успішний пошук інформації*; другий – *критична оцінка інформації*.

Перший стандарт – грамотний і успішний пошук інформації – містить вимоги до умінь учнів ефективно знаходити інформацію, що виразняються у п'яти складниках

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2015

(розпізнавання інформаційних потреб; формулювання питань, що відображають інформаційні потреби; знання про існування багатьох інформаційних джерел; пошук, вибір і оцінка інформаційного джерела; зберігання інформації) і відповідних показниках.

Другий стандарт – критична оцінка інформації, що застосовується для діагностики якості інформаційної поведінки містить вимоги до умінь учнів ефективно аналізувати істинність і достовірність знайденої інформації.

Цей стандарт має чотири складових (розуміння змісту інформаційного повідомлення; вибір і оцінювання інформації; прийняття рішення про те, що є фактом, а що точкою зору; вирізнення рекламних текстів з відповідними показниками, що конкретизують вимоги до умінь учнів оцінювати інформацію).

Для виявлення креативності щодо інформаційної поведінки застосовуються наступні два стандарти: третій – *творення, перетворення і презентація інформаційного змісту*; четвертий – *правові засади творення й поширення інформаційного змісту*.

Третій стандарт – творення, перетворення і презентація інформаційного змісту – містить положення, які уможливають виявлення креативних умінь учнів за трьома складниками (*творення нового інформаційного змісту; перетворення знайденого в Інтернеті або раніше самостійно створеного інформаційного змісту; презентація нового або перетвореного інформаційного змісту*), кожен з яких характеризується відповідними показниками.

Четвертий стандарт – правові засади творення й поширення інформаційного змісту – включає чотири складники (*усвідомлення правового й етичного вимірів творення інформації; знання, який інформаційний зміст можна перетворювати відповідно до правових засад; знання своїх прав як творця інформації розміщеної в Інтернеті; усвідомлення різниці між Інтернет комунікацією й спілкуванням поза Інтернетом*) з відповідними показниками.

З метою діагностики якості життя в Інтернеті застосовуються три наступних стандарти: п'ятий – *емпатія й образ*; шостий – *безпека та приватність*; сьомий – *участь в мережних спільнотах*.

П'ятий стандарт – емпатія й образотворення – містить вимоги до умінь учнів ефективно спілкуватися в мережі, що увиразнюються у трьох складниках (*знання про те, що Інтернет є простором спільної комунікації з іншими людьми; виявлення емпатії в мережі; створення обдуманого і адекватного власного образу*) і відповідних показниках.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2015

Шостий стандарт – безпека і приватність – містить вимоги до умінь учнів безпечно спілкуватися в мережі, що виразняються у п'яти складниках (знання про загрози, пов'язані з перебуванням в Інтернеті; вміння запобігти небезпекам в Інтернеті; здійснення контролю над інформацією, яка передається іншим; усвідомлення різниці між Інтернет-комунікацією й спілкуванням поза Інтернетом; застосування гігієнічних засад пов'язані з використанням комп'ютера) і відповідних показників.

Сьомий стандарт – участь у соціальних електронних мережах – містить вимоги до безпечної комунікації в соціальних мережах, що виразняються у трьох складниках (розпізнання елементів Інтернет-культури; активна участь у мережних соціальних спільнотах; ініціативність в розвитку мережних соціальних спільнот, створених для спільних дій) і відповідних показників.

Позитивної оцінки отримали рівні сформованості в учнів умінь створювати та вживати міцні паролі, їх знання і розуміння потреби звернутися за допомогою до дорослих в загрозових ситуаціях комунікації в мережі, однак проблемним залишилося питання пріоритетності дій в мережі.

У час глобальних технологічних змін польська учнівська молодь відкриває для себе нові технології й успішно вчиться користуватися ними. Учені наголошують, що допомогу у розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності учнів могли б надавати загальноосвітні навчальні заклади співпрацюючи з різними громадськими організаціями, які прагнуть до вдосконалення соціального життя. Окреслений підхід трактує технологічну реальність не як статичну й загрозову, а як таку, що піддається позитивним змінам адекватно потребам і запитам громадян.

Рекомендованим для освітньої спільноти є використання розробленої моделі інформаційно-комунікаційної компетентності учнів щодо користування Інтернетом, яка дає змогу здійснювати моніторинг і сприяти розвитку умінь в галузі інформаційної поведінки, творчості й спілкування в мережі.

Використані джерела:

1. Кремінський В.Г., Биков В.Ю. Категорії «простір» і «середовище»: особливості модельного подання та освітнього застосування // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – №2. – С. 3-16.
2. DzieciSieci: kompetencjekomunikacyjnena najmłodszych: raport z badan / [red. Nauk. PiotrSiuda, Grzegorz D. Stunzaj]. - Gdansk: InstytutKulturyMiejskiej, 2012, 230 s.
3. ValkenburgP., SoetersK., (2001) Children'sPositive and Negative ExperiencesWith the Internet: An Exploratory Survey.Communication Research/ 28(5): 652-675.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2015

4. MoinianF., (2006) The Constrruction of identity on the Internet: Oops! I've left my diary open to the whole world! *Childhood*. 13(1): 49-68.
5. BoonaertT., VettenburgN., (2011) Young people's internet use: Dividedor diversified? *Childhood* 18(1): 54-66 .
6. AlmeidaA., DelicadoA., CarvalhoT., (2011) Children and digital diversity: From unguided
7. LeeL., (2005) Young people and the Internet: From theory to practice. *Young*. 13(4): 315-326.
8. LewisT., (2006) DIYselves? Reflexivity and habitus in young people's use of the internet for health information. *European Journal of Cultural Studies*. 9(4): 461-479.
9. LivingstonS., (2003) Children's Use of the Internet: Reflections on the Emerging Research Agenda. *NewMediaandSociety*. 5(2): 147-166.

Матеріал підготувала: Лещенко М.П., докт.пед.наук, професор

Адреса: Україна, 04060, м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
тел./факс: (044) 440-47-03

<http://iitlt.gov.ua>

e-mail: iitlt@iitlt.gov.ua